

ally, ethnically, politically, and culturally, societies make and mark their majorities and minorities under specific historical, political, and social circumstances" (s.1). Videre i denne tilgang lægges der vægt på, at forestillinger om, og konstruktioner af, henholdsvis majoritet/minoritet og rettigheder knyttet til disse opdelinger bygger på en ukritisk indoptagelse af ideer om renhed, numerisk overlegenhed og social konsensus. Majoriteten har ikke nødvendigvis naturgivne og særegne rettigheder. Og dette gælder i vidt forskellige kulturelle og geografiske kontekster, som eksempelvis Kosaku Yoshino viser det i artiklen „Culturalism, Racialism, and Internationalism in the Discourse on Japanese Identity" (s.13), Kemal Kirisci fremhæver det i „Minority/Majority Discourse: The Case of the Kurds in Turkey" (s.227) eller Richard Handler påpeger i „Studying Mainstream and Minorities in North America: Some Epistemological and Ethical Dilemmas" (s.249).

Det er relevant, som Gladney gør det (s.2), at sammenligne Benedict Andersons forestillede fællesskab med majoritet som et begreb og en konstruktion, der på samme vis forestilles. Men Anderson er jo blevet kritiseret for at anvende en for homogen optik i analysen af det nationale som forestillet, og på samme måde kritiseres det i bogen, at kulturer og nationer fremstilles som homogene, som det eksempelvis postuleres i Samuel Huntingtons *The Clash of Civilizations?* (Foreign Affairs 72(3):22-49, 1993). Det er i disse forestillinger om det homogent nationale, majoriteterne skabes som politiske, etniske eller kulturelle størrelser.

Det komparative element, sammenligningen af forestillinger og diskurser om majoritet/minoritet i syv forskellige nationer, er naturligvis imponerende, men det, at bogen dækker så bredt (vilkårligt?) geografisk, mener jeg er både dens styrke og svaghed. Styrke, fordi bogen samler artikler om forskellige nationer, der ikke plejer at blive samlet og derfor tilbyder læseren interessante sammenligninger, og svaghed, fordi det vil være de færreste læsere, der er interesserede i denne kuriøse sammenligning. Afslutningsvis vil jeg fremhæve de enkelte bidrags høje kvalitet og understrege, at de hver for sig er yderst anbefalelsesværdige.

Johan Fischer
 Institut for Antropologi
 Københavns Universitet

Kirsten Hastrup: A Place Apart. An Anthropological Study of the Icelandic World. Oxford: Clarendon Press 1998. 227 sider, illustrationer og indeks. ISBN 0-19-823380-9. Pris: £30 (hb).

Kirsten Hastrups bog *A Place Apart. An Anthropological Study of the Icelandic World* er hendes tredje monografi om Island og omhandler, som titlen antyder, den islandske verden og islændingenes forståelse og skabelse af sig selv i denne verden. Bogen bygger først og fremmest på forfatterens egne oplevelser under feltarbejde i 1980'erne. Den inkorporerer dog også konklusioner fra hendes tidligere bøger om det islandske samfund i henholdsvis middelalderen og tiden 1400-1800 om end med udgangspunkt i en nutidig sammenhæng.

Kirsten Hastrup opbygger sin bog omkring analyser af de tre dimensioner tid, sted og folk, der bogen igennem behandles på forskellige analytiske niveauer. På det konkrete niveau beskriver Hastrup sine egne oplevelser af islændingenes forhold til for eksempel deres historie og lokalitet, og hun tegner billeder af sammenhænge mellem og betydning af tradition, landskab og lokalsamfundet i definitionen af det islandske. På et mere generaliserende og teoretisk niveau diskuterer Hastrup derefter essensen af islændingenes selvforståelse med omdrejningspunkt i begreberne ukronia i forhold til fortiden, fjernhed i forhold til omverdenen og afgrænsningen til de andre, der er med til at skabe den nationale selvforståelse. På den baggrund fremstår som hovedtræk ved den islandske verden og identitet, at den i høj grad hviler på forestillingen om det gamle, oprindelige og „rene“, hvilket ses i islændingenes forhold til for eksempel deres sprog. Den islandske (og dermed kultiverede) verden er ydermere koncentrisk med center omkring hjemmet og lokaliteten. Det vil sige hjemmet på landet, hvor „det rigtige Island“ findes, hvorimod byerne (og menneskene dér) er „vilde“ og i grunden „uislandske“. På den måde er der et underliggende hierarki i den islandske selvforståelse, idet der er nogen i samfundet, der er mere islandske end andre.

Det er vigtigt for Kirsten Hastrup at understrege, at hun ikke i denne bog forsøger at repræsentere en „islandsk kultur“, men derimod at præsentere nogle billeder af den islandske kontekst/contexture og sammenhænge mellem kulturel identitet og lokale sociale erfaringer. Målet er at vise, at nationen opleves i

daglig praksis, i tale, i landskabet og i samspillet med naboerne, hvilket forsyner islændingene med kollektive oplevelser og et ordforråd for, hvad det vil sige at være islænding. Kirsten Hastrup understreger dog, at det fælles ordforråd ikke udelukker individuelle fortolkninger af den islandske verden. Til gengæld må man som læser bemærke, at disse individuelle tolkninger kun optræder få steder i bogen og ofte som undtagelser, der bekræfter reglen. For Kirsten Hastrup er der ligeledes kun tale om individuelle forskelle, ikke om flere kulturelle verdener. Selv samfundets marginale grupper i fiskerbyerne bekræfter ifølge Hastrup opfattelsen af, at „det rigtige Island“ findes på landet.

Kirsten Hastrup reflekterer over forskellen mellem generaliserende teori og den mangfoldige empiriske virkelighed, og hun understreger, at logikken er indeholdt i teorien, ikke i menneskers hoveder, men at etnografer nødvendigvis må teoretisere og dermed generalisere. Denne diskussion er interessant og lærerig, men det fjerner ikke det faktum, at det er det enkelte billede, der står tilbage. Det er ikke ensbetydende med, at hun ikke har ret i mange af de forhold, hun påpeger, men hendes billede af den islandske verden kunne have fået større dynamik, hvis hun også havde vist punkter, hvor virkeligheden går imod teoriens logik.

Trods dette kritikpunkt udmærker *A Place Apart* sig ved at være en meget personlig bog, hvilket giver den nærvær og charme – især hvor man fornemmer forfatterens kærlighed til livet på landet og menneskene på gården Hali. Den personlige stil ses også i bogens titel og opbygning. *A Place Apart* henter sin titel og begyndelse fra et digt af W. H. Auden. I forening med Kirsten Hastrups anvendelse af musiske paralleller i sine forklaringer og opbygning (overskrifter som Prelude, Keys, Orchestration, Themes og Finale) giver det bogen et poetisk præg, som nok falder i tråd med tidens tendenser i forskningen. Det er med til at gøre bogen tiltalende, men har også den bivirkning, at man af og til mister tråden. Den poetiske tilgang har dog især det formål at understrege det individuelle i forfatterens holdninger og oplevelser af islandsk selvforståelse. Disse overvejelser indgår blandt andet som en del af Kirsten Hastrups svar på kritik af hendes tidligere bøger, hvor hun anvender kritikken som udgangspunkt for diskussioner om blandt andet feltarbejde, orientalisme og occidentalisme. Selv om det selvfølgelig er Kirsten

Hastrup, der vælger, hvilken kritik hun vil svare på, får man alligevel som læser et interessant indblik i diskussionerne på disse felter. Kirsten Hastrups skildring af den islandske verden er interessant på flere både faktuelle og teoretiske punkter, men især hendes mange refleksioner bør fremhæves som noget, der gør bogen læseværdig. Kirsten Hastrups overvejelser og stillingtagen til det, hun foretager sig som antropolog, har ikke blot interesse for antropologer, men for alle, der arbejder med at beskrive menneskelige samfund.

Christina Ax
Institut for Arkæologi & Etnologi
Københavns Universitet

TOBIAS HECHT: At Home in the Street. Street Children of Northeast Brazil. Cambridge: Cambridge University Press. 1998. ISBN 0-521-59869-9. Pris: £14.95 (pb). ISBN 0-521-59132-5. Pris: £40 (hb).

Tobias Hechts bog er baseret på i alt 16 måneders feltarbejde i det nordøstlige Brasilien blandt gadebørn og institutioner, som arbejder med børnene (sociale aktivister). At læse bogen er forfriskende, blandt andet fordi forfatteren på usentimental vis stiller en række relevante og kritiske spørgsmål til emnet „gadebørn“, som han besvarer gennem bogens 7 kapitler. For eksempel spørger han indledningsvis, hvordan det kan være, at gadebørn får så meget opmærksomhed fra medier samt nationale såvel som internationale sociale aktivister i betragtning af, at disse børn reelt udgør en relativt lille del af de tusindvis af sultende, lidende, misbrugte, forsømte og fattige børn, som bebor de brasilianske storbyer? Relevansen af dette spørgsmål bliver klar dels gennem forfatterens diskussion af, hvordan gadebørn er blevet synonyme med et problem, der bør elimineres, og dels gennem hans kritiske gennemgang af opgørelser over antallet af gadebørn i Brasilien, som han overbevisende argumenterer for er stærkt overdrevne.

I bogen undersøger Tobias Hecht ikke blot, hvad det er for nogle opfattelser af gadebørn, de forskellige sociale aktivister har etableret. I sin analyse udforsker han også, hvordan gadebørnene opfatter sig selv, og han demonstrerer vigtigheden i, at sociale aktivister inddrager børnenes selvopfattelser og egne perspektiver i forsøgene på at hjælpe børnene.